

ТАШАББУСКОРЛИК ФАРОВОН ҲАЁТ АСОСИДИР

Ҳозирги кунда мамлакатимиз озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш, аграр тармоқни барқарор ривожлантириш нафақат давлат хизматчиларидан, балки юртимиздаги барча фидойи ва ташаббускор кишилардан янада фаол бўлишни талаб этади. Чунки қишлоқ хўжалигининг ривож топиши, даромадли тармоққа айланиши дастурхонимиз тўқинлиги, оиламиз фаровонлиги демакдир. Президентимиз ташаббуслари билан ишлаб чиқилган ва ҳаётимизда ўз аксини топаётган Ўзбекистон Республикаси қишлоқ хўжалигини ривожлантиришнинг 2020-2030 йилларга мўлжалланган стратегияси улғувор вазифаларни рўёбга чиқаришимизда дастурамал бўлиши шубҳасиздир.

Мазкур Стратегиянинг асосий мақсади қишлоқ хўжалиги ва озиқ-овқат тармоғининг рақобатбардошлигини оширишга қаратилган ислохотларни янада чуқурлаштиришда давлат сиёсатини тубдан такомиллаштиришга йўналтирилган. Озиқ-овқат хавфсизлиги кенг қамровли ижтимоий-иқтисодий, демографик ва экологик омилларга боғлиқ бўлиб, мамлакат ривожланишининг асосий таркибий қисмларидан бири ҳисобланади.

Аҳоли сонининг ўсиши, ер, сув ва энергия ресурсларига бўлган талабнинг ортиши, шунингдек, иқлимнинг кескин ўзгариши озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлашга таъсир этувчи асосий омиллардир.

Сўнгги йилларда Президентимиз ва ҳукуматимиз томонидан озиқ-овқат хавфсизлигини мустаҳкамлаш бўйича кенг қўламли чора-тадбирлар амалга оширилиши натижасида Ўзбекистоннинг дунёдаги мавқеи ошиб бормоқда. Ўзбекистон Республикаси 2018 йилда Глобал очлик индекси бўйича 119 мамлакат орасида 52-ўринни эгаллаб, 12,1 кўрсаткич билан «мўътадил» даражага эришди. Бироқ аҳолининг ижтимоий ҳимояга муҳтож қатлами учун озиқ-овқат маҳсулотлари таъминоти барқарорлигига эришиш, кам даромадли оилаларнинг харид қобилиятини ошириш, маҳсулотлар нархи ва миқдори кескин ўзгаришининг олдини олиш муҳим муаммолардан ҳисобланади. Ушбу муаммоларнинг ечими сифатида Самарқанд вилоятида ҳам катта ишлар рўёбга чиқарилмоқда. Ўтган йил баҳор серёғин бўлиб зараркунанда ҳашаротлар ва касалликларнинг ривожланиши учун қулай шароит бўлганиги сабабли вилоятимиз экин майдонларида зараркунандалар кўпайиб кетди. Ана шу жараёнда вилоят «Агрокимёҳимоя» ҲАЖ томонидан кенг қўламдаги ишлар амалга оширилди. Мутахассислар барча экинзорларни, боғлару қир-адирларни ўз назоратида олишди. Ўрмонлар ҳам тажрибали кишилар назаридан четда қолмади. Зараркунандаларга қарши биологик курашни самарали ташкил этиш мақсадида вилоят туманларида жами 36 та биологическая лабораториялар томонидан катта миқдорда, жами 440 кг трихограмма, 307,32 млн. дона бракон ва 341,9 млн. дона олтнкўз энтомофаглари етиштирилди. Улар ёрдамида ғўза экин майдонларида шира-трипсга қарши 89960 га, кўсак қуртига қарши 158002 га, ўргимчакканага қарши 76395 га ерга биологик ишлов берилди. Бундан ташқари ғалла етиштирилаётган майдонларда ва дала четларида бегона ўтларни йўқотиш мақсадида кам захарли бўлган кимёвий воситалар ҳамда 75580 га майдонда ИСО препараты билан ишлов берилганлигини ҳисобга олсак, иш ҳажми нақадар катта бўлганини тассавур қилиш мумкин. Айни кунларда Самарқанд вилоят «Агрокимёҳимоя» ҳудудий акциядорлик жамиятида иш қизғин паллага кирган. Жами 114 та ҳудудий агрономлар фермерлару кластерларга ғалла майдонларини турли касаллик ва ҳашаротлардан ҳимоя қилиш борасида яқиндан қўмаклашмоқда. Жойларда турли

семинарлар, кўргазмалар тадбирлар, тажриба алмашиш учрашувлари ташкил этилмоқда.

Афсуски, соҳада ечимини кутаётган муаммолар ҳам оз эмас. Аввало ўсимликларни зараркунанда ва касалликлардан самарали ҳимоя қилиш учун биринчи навбатда юқори малакали ва билимли кадрларга эҳтиёж сезилмоқда. Илгари Самарқанд қишлоқ хўжалик институтида ўсимликлар ҳимояси ва карантини мутахассислиги бўйича кадрлар тайёрланар эди. Бу институт номи Самарқанд ветеринария медицинаси институти деб ўзгаргандан сўнг ўсимликлар ҳимояси билан боғлиқ таълим йўналиши ёпилди ва ҳозирги вақтда Самарқанд вилоятидаги бирорта олий таълим муассасасида бундай мутахассислар тайёрланмаяпти. Агар Самарқанд давлат университетида ўсимликлар ҳимояси таълим йўналиши очилиб, малакали мутахассислар тайёрлаш йўлга қўйилса, соҳани кадрлар билан таъминлашдек муҳим масала ўз ечимини топган бўлар эди.

Яна бир муаммо шундаки, бугун илмий-тадқиқотлар учун давлат инвестициялари даражаси қишлоқ хўжалиги умумий бюджетининг 0,2 фоизини ташкил этмоқда. Бу кам, жуда кам. Илм-фан ва ишлаб чиқариш ўртасидаги ўзаро алоқаларнинг самарали механизмлари мавжуд эмаслиги давлат томонидан молиялаштирилган илмий-тадқиқотлар натижаларини амалиётга жорий қилишни сезиларли даражада чекламоқда. Қисқача айтганда илмий самара кўзга кўринмаяпти. Бу албатта илм – фан тараққиётига соя ташлайди. Шунингдек катта ниятлар билан иш бошлаган «Ўсимликлар клиникаси» тизимининг натижавий имкониятлари ҳам кўзга кўринмаяпти. Кўпчилик жойларда бу идоранинг номи бору, фаолияти минг афсуски, қоғозларда, ҳисоботда қолиб кетган. Аслида эса бугун нафақат катта пайкалларда, балки томорқа хўжалигида ҳам малакали мутахассиснинг жўяли маслаҳати керак, жуда керак. Аҳоли ўзи яшаб турган ҳудуддаги «Ўсимликлар клиникаси»га келса, деҳқончилик маданияти йўналишидаги янгиликлардан бохабар бўлса, иссиқхонаси ё томорқасидаги бирор экин бўйича муаммосини шу идора орқали ечса, тажрибали мутахассиснинг маслаҳати ва хизмати орқали юқори ҳосилдорликка эришса бундан ҳар икки томон ҳам манфаат топади. Аслида мана шу мақсадда бу идора ташкил этилган эди. Афсуски, унинг самарали ишлашини ташкил этиш етарли даражада таъмин этилмаган. Шу боис келгусида «Ўсимликлар клиникаси»ни Самарқанд вилоятида ҳам намунали тарзда йўлга қўйиш жуда кўп масалалар ечимини топишда асосий восита бўлади, деб ўйлаймиз.

Бурхон ФАЙЗУЛЛАЕВ,
доцент,
Акбар АЛИМАРДОНОВ,
талаба,
СамДУ